

DOI: <https://doi.org/10.32782/2524-0072/2024-68-183>

УДК 336.74

ОЦІНКА РИЗИКІВ ФІНАНСОВОЇ СТІЙКОСТІ БАНКІВСЬКОЇ ГАЛУЗІ В УМОВАХ ТРИВАЛИХ ВИКЛИКІВ

ASSESSMENT OF RISKS TO THE FINANCIAL STABILITY OF THE BANKING INDUSTRY IN THE CONTINUOUS CHALLENGES

Попело Ольга Володимирівна

доктор економічних наук, доцент,
професор кафедри менеджменту та адміністрування,
Національний університет «Чернігівська політехніка»
ORCID: <https://orcid.org/0000-0002-4581-5129>

Федишин Майя Пилипівна

кандидат економічних наук, доцент, доцент кафедри фінансів і кредиту,
Чернівецький національний університет імені Юрія Федьковича
ORCID: <https://orcid.org/0000-0002-0807-6814>

Popelo Olha

Chernihiv Polytechnic National University

Fedyshyn Maïia

Yuriy Fedkovych Chernivtsi National University

Дана стаття присвячена питанням оцінки ризиків банківської галузі в умовах тривалих викликів та містить рекомендації щодо підвищення ефективності ризик-менеджменту банківського сектору. На сьогоднішній день ефективне управління банківськими ризиками є ключовим чинником забезпечення фінансової стійкості та стабільності банківської системи, що є важливою передумовою відновлення економіки та її подальшого розвитку. Роль банківського сектору значною мірою визначається здатністю адаптуватися до змін зовнішнього середовища та забезпечувати належний рівень фінансової стійкості. Саме тому дослідження питань оцінки в системі управління банківськими ризиками банківської галузі в умовах тривалих викликів як ніколи є актуальним і на часі. Практичне значення статті полягає у рекомендаціях щодо забезпечення дієвої системи ризик - менеджменту на рівні комерційних банків та банківської системи щоб успішно відповідати на наявні та потенційні виклики.

Ключові слова: банківські ризики, банківська галузь, кредитний ризик, ринок кредитних послуг, операційний ризик, валютний ризик, ризик ліквідності, ризик прибутковості фінансова стійкість, фінансова нестабільність, тривалі виклики.

This article is devoted to the issues of risk assessment of the banking industry in the context of continuous challenges and contains recommendations for improving the effectiveness of risk management in the banking sector. The main research methods are: comparison and analysis, tabular, theoretical generalizations, abstract-logical methods. The paper defines that effective banking risk management is decision-making and the implementation of measures and actions that lead to achieving an acceptable level of risk at the level of both an individual bank and the banking industry as a whole, the purpose of which is not only to control risk and predict its consequences, but also to ensure the continuity of banking business, stable financial results, and the creation of conditions for the further development of commercial banks and the banking system as a whole. Today, effective management of banking risks is a key factor in ensuring the bank financial stability and stability of the banking system, which is an important prerequisite for the recovery of the economy and its further development. The analysis of financial stability risks in the banking sector showed the strengths and weaknesses of the banking sector, which can be strengthened by effective decisions of the regulator and by strengthening the risk management function (toolkit: data analytics, statistical models, robotics of banking processes, risk stress testing, control of financial risk limits, clear distribution of rights, duties and responsibilities between management bodies and structural divisions of a commercial bank, separation of the processes of identifying and assessing risks from the processes of accepting them) at the level of banking

institutions, so that banking institutions and the banking sector can continue to successfully respond to existing and potential challenges. The practical significance of the article lies in the recommendations for ensuring an effective risk management system at the level of commercial banks and the banking system in order to successfully respond to existing and potential challenges.

Keywords: banking risks, banking industry, credit risk, credit services market, operational risk, currency risk, liquidity risk, profitability risk, financial stability, financial instability, continuous challenges.

Постановка проблеми. Зростання швидкості науково-технічного прогресу, стрімкий розвиток засобів комунікації та динамічність суспільних процесів спричиняють появу таких видів небезпек для учасників фінансового ринку, які вкрай складно передбачити. В умовах глобалізації економіки та лібералізації міжнародних валютних відносин рівень та кількість ризиків, а також їх різноманіття постійно зростає. Кризові явища, що виникають на ринку, ставлять під загрозу ефективність функціонування фінансової системи загалом та кожного банку окремо.

Учасники фінансового ринку в Україні змушені провадити свою діяльність в умовах економічної нестабільності, значного нормативного регулювання, конкуренції, а воєнні дії стали каталізатором, що призвів до реалізації значної кількості додаткових специфічних ризиків.

Аналіз останніх джерел і публікацій. Питанням оцінки банківських ризиків на рівні окремих комерційних банків та банківської системи загалом, розробки методів управління різними видами ризиків вже досить тривалий час присвячується значна кількість наукових праць вітчизняних фахівців з банківництва: Примостки Л., Чуб М., Карчевої Г. [1], Коваленко В. [2], Прасолової С., Єпіфанова А., Васильєвої Т., Козьменка С. [3], Шульги Н., Міщенко В., Анісімової Л. [4] та інших українських вчених. Основним напрямком цих досліджень є обґрунтування різних підходів до вирішення питань ефективного управління банківськими ризиками під впливом різних чинників та умов.

Виділення невирішених раніше частин загальної проблеми. На сьогоднішній день ефективного управління банківськими ризиками є ключовим чинником забезпечення фінансової стійкості та стабільності банківської системи, що є важливою передумовою відновлення економіки та її подальшого розвитку. Роль банківського сектору значною мірою визначається здатністю адаптуватися до змін зовнішнього середовища та забезпечувати належний рівень фінансової стійкості. Саме тому дослідження питань оцінки в системі управління банківськими ризиками бан-

ківської галузі в умовах тривалих викликів як ніколи є актуальним і на часі.

Формулювання цілей статті. Дана стаття присвячена питанням оцінки ризиків фінансової стійкості банківської галузі в умовах тривалих викликів з метою обґрунтування рекомендацій щодо підвищення ефективності ризик-менеджменту банківського сектору.

Виклад основного матеріалу дослідження. Банківські ризики є інтегрованою системою, склад якої постійно змінюється як кількісно, так і якісно під впливом різноманітних чинників. Війна в Україні, а, як наслідок, погіршення макроекономічної ситуації та негативні тенденції в банківській сфері, посилена конкуренція та постійні підвищення вимог до діяльності фінансових установ, вимагають врахування та оцінки факторів, які суттєво впливають на стійкість банківських установ [5].

Суттєві ризики роботи банківської галузі підкреслюють необхідність постійного їх моніторингу, ідентифікації, належного управління та адаптації роботи банківських установ до змін у макроекономічних умовах. Ефективне управління банківськими ризиками являє собою прийняття рішень і реалізацію заходів і дій, які ведуть до досягнення прийняттого рівня ризику на рівні як окремого банку [6] так і банківської галузі загалом, метою якого є не лише контроль ризику та прогнозування його наслідків, а й у забезпеченні безперервності банківського бізнесу, стабільних фінансових результатів, створенні умов для подальшого розвитку комерційних банків та банківської системи в цілому.

Інформативною базою наявних ризиків у банківській системі, що можуть загрожувати її стійкості та стабільній роботі банківських установ є Звіт про фінансову стабільність із картою ризиків фінансового сектору (рис. 1), зокрема, нацрегулятор ідентифікує макроекономічний ризик (оцінюється з 2021 року), кредитний ризик домогосподарств, корпорацій; ризик капіталу; прибутковості; ліквідності; валютний ризик [7–9].

Аналіз даних Звітів про фінансову стабільність за I півріччя 2020–2024 років дає змогу визначити алярмуючими макроекономічний

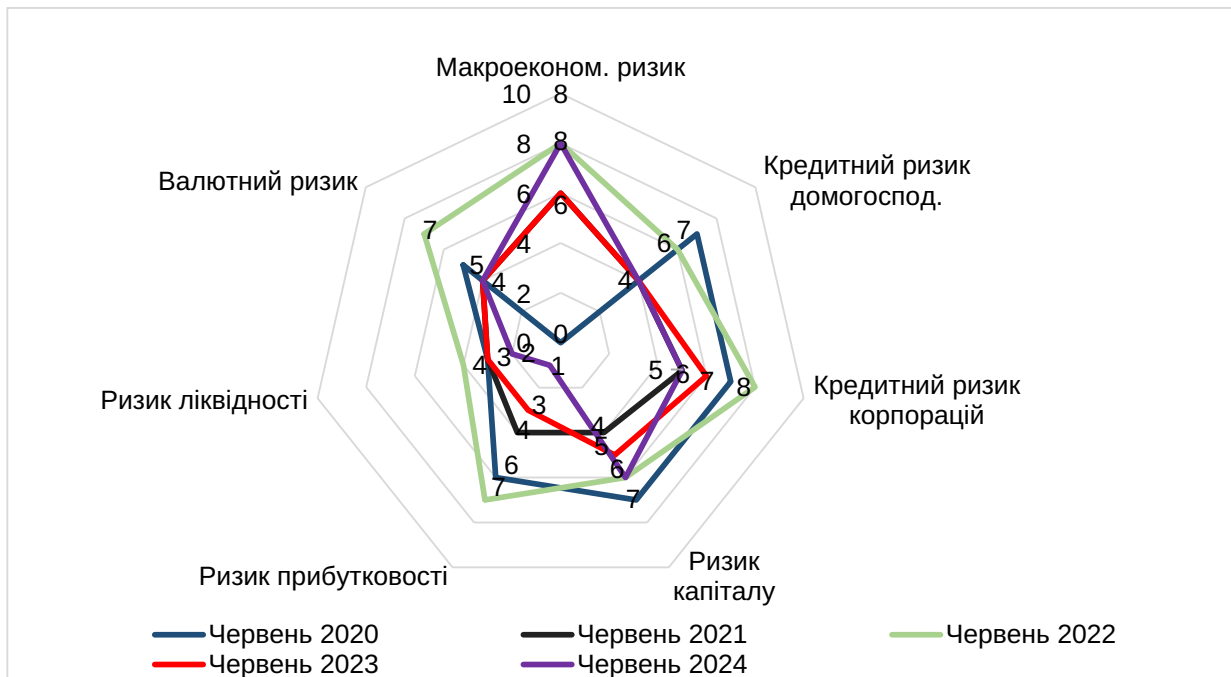

Рис. 1. Карта ризиків фінансового сектору [7–9]

ризик та ризик капіталу, які оцінені «8» та «6» балами за шкалою, де «0» означає найнижчий рівень ризику, а «10» – найвищий. Як бачимо, макроекономічний ризик залишається ключовим для фінансового сектору. Через безупинні руйнування в енергетичній сфері відновлення економіки сповільнилося. До того ж, дефіцит електроенергії доводиться покривати через її імпорт з країн Європи. Високим залишається відношення дефіциту державного бюджету та зовнішнього боргу до внутрішнього валового продукту. Окрім цього, розширюється дефіцит рахунку поточних операцій платіжного балансу та підвищується рівень державного боргу відносно внутрішнього валового продукту, що теж призводить до підвищення макроекономічного ризику. Суттєва міжнародна фінансова підтримка тривалий час допомагає пом'якшити ці ризики. Проте існують й інші несприятливі фактори: безпекові ризики, мобілізація працездатного населення та блекаути у промислових регіонах України, що погіршує діловий настрій вітчизняного бізнесу.

Підвищення ризику капіталу передусім пов'язане із змінами до розрахунку достатності капіталу банків, зокрема з 2024 року мінімальний розмір операційного ризику враховується в повному розмірі. Проте запаси капіталу банківського сектору залишаються значними завдяки високій прибутковості та обмеженням на їх розподіл, що дозволяє зберігати серед-

ній рівень ризику капіталу. Зокрема, з початку повномасштабної російсько-української війни на фінансовому ринку зростав кредитний ризик (ризик неповернення), що спричиняло додатковий тиск на якість кредитного портфеля та власний капітал через нові вимоги до формування обов'язкових резервів. Проте фінансові установи підлаштувалися до сучасних умов ринку, тож рівень дефолтів у роздрібному та корпоративному портфелях фінансових установ поступово знижується і наближається до «довоєнного». «Наразі банки не потребують доформування резервів під кредити та можуть продовжити впроваджувати нові вимоги до капіталу відповідно до стандартів Європейського Союзу» [9].

Станом на червень 2024 року кредитні ризики (домогосподарств та корпорацій) досягли довоєнного рівня, що було досягнуто завдяки ефективному кредитному менеджменту на рівні банківських установ.

Для банківської системи України найбільш поширеним методом управління кредитним ризиком залишається метод встановлення кредитних лімітів, їх значення внесено в табл. 1.

Упродовж 2020–2024 років змін у нормативних значеннях Н7, Н8 та Н9 не спостерігається та залишається не більше 25% для Н7 та Н9 (з 2021 року – не більше 20% для системно важливих банків для Н7) й не більше 8-кратного розміру регулятивного капі-

Таблиця 1

Динаміка нормативів кредитного ризику банківської системи України, %

№ з/п	Норматив	Станом на 01.01					Відхилення			
		2020	2021	2022	2023	2024	2024/ 2020	2024/ 2021	2024/ 2022	2024/ 2023
1.	Норматив максимального розміру кредитного ризику на одного контрагента (Н7)	17,61	19,14	18,60	17,80	15,53	-11,81	-18,86	-16,51	-12,75
2.	Норматив великих кредитних ризиків (Н8)	105,0	87,39	72,35	86,33	63,13	-39,88	-27,76	-12,74	-26,87
3.	Норматив максимального розміру кредитного ризику за операціями з пов'язаними з банком особами (Н9)	7,02	4,10	3,71	2,81	1,08	-84,62	-73,66	-70,89	-61,57

Джерело: [7–9]

талу для Н8. Аналізуючи ключові показники, що дають змогу оцінити кредитний ризик, слід відзначити позитивну спадну динаміку. Зокрема, значне зниження нормативів Н7 та Н8 у порівнянні з 2020 роком на 11,81% та 39,88% відповідно свідчить про перегляд кредитної політики банків та приділення уваги диверсифікації кредитного портфелю, що є одним із найбільш ефективних методів зменшення втрат через дефолт великих позичальників. Різке зменшення значення нормативу максимального розміру кредитного ризику за операціями з пов'язаними з банком особами (Н9) з 7,02% (2020) до 1,08% (2024) вказує на покращення внутрішнього корпоративного управління, що знижує ризик недобросовісних кредитних операцій. Позитивною динамікою також характеризуються останні роки: незважаючи на те, що у 2023 році помітне підвищення значення нормативу великих кредитних ризиків (Н8) з 72,35% до 86,33%, вже у 2024 році банківському сектору вдалось повернутись до довоєнних значень та знизити їх. Так, у порівнянні з 2023 роком Н7 знизився на 12,75%, Н8 – на 26,87%, Н9 – на 61,57% [10].

Окрім нормативів, оцінити кредитний ризик можна за часткою непрацюючих кредитів (NPL), тобто за часткою кредитів, які є простроченими або за якими платежі не здійснюються понад 90 днів (табл. 2). Відповідно високий рівень NPL вказуватиме на зростання кредитного ризику.

З 2018 року обсяг непрацюючих кредитів зменшився на 300 млрд грн, частка NPL скоротилась більш ніж удвічі (з 55% до 27% станом на 01 березня 2022 року). Позитивну тенденцію скорочення частки NPL переломило повномасштабне вторгнення росії в Україну. За період з березня по грудень 2022 року обсяг NPL банківської системи України збільшився на 127 млрд грн до 432 млрд грн. Основними причинами такого явища є руйнування активів та заставного майна, зниження рівня доходів та погіршення платоспроможності позичальників. Це зумовлює зниження якості кредитного портфелю банку та збільшення відрахувань у резерви. Зокрема, з березня 2022 року по теперішній час обсяги відрахувань у резерви під кредити перевищили 100 млрд грн [7–9].

В кризових умовах систематична оцінка кредитного ризику банками та реалізація

Таблиця 2

Частка непрацюючих кредитів (NPL) банківської системи України [10]

Норматив	Станом на 01.01, %					Відхилення, %			
	2020	2021	2022	2023	2024	2021/ 2020	2022/ 2021	2023/ 2022	2024/ 2023
Частка непрацюючих кредитів (NPL) банківської системи	48,36	41,0	30,02	38,12	37,35	-15,21	-26,63	26,97	-2,02

виважених реструктуризацій є гарантією стійкості усієї банківської системи. В період з березня 2022 року по червень 2024 року банки адаптувались та стали більш гнучкими, вони поєднували декілька інструментів реструктуризації, у 62% випадків це була комбінація пролонгації боргу та надання пільгового періоду сплати процентів за кредитом з метою більш швидкого відновлення фінансового стану клієнта. Незважаючи на це, відновлення платоспроможності боржників наразі продовжує залишатись рідкістю.

З метою оцінки валютного ризику використовують ліміти загальної валютної позиції (Л13). Нормативні значення впродовж 2020–2024 років були наступними:

- станом на 01.01.2020 – не більше 5% (Л13–1) та не більше 5% (Л13–2);
- станом на 01.01.2021 – не більше 10% (Л13–1) та не більше 10% (Л13–2);
- станом на 01.01.2022 – не більше 15% (Л13–1) та не більше 15% (Л13–2);
- станом на 01.01.2023 – 01.01.2024 – не більше 5% (Л13–1, Л13–2).

За результатами проведеного аналізу дотримання лімітів валютної позиції комерційними банками з 2020 по 2024 роки виявлено, що за весь період нормативу ризику загальної довгої відкритої валютної позиції (Л13-1) не дотримувались АТ «Ощадбанк» та АТ КБ «ПриватБанк», а також у різні проміжки часу інші банки-порушники, більшість з них

вже ліквідовані або перебувають в стані припинення.

Важливим інструментом, який застосовує Національний банк України для управління ліквідністю банківської системи [11], є встановлення нормативів щодо формування обов'язкових резервів. Упродовж 2022-2024 років цей інструмент переглядався декілька разів з метою зниження профіциту ліквідності в банківській системі. Зменшення обсягу вільних коштів зумовило активну «боротьбу» за строкові кошти вкладників та формуванні привабливих ставок за гривневими депозитами. Для контролю банківської ліквідності у 2019 році було запроваджено розрахунок коефіцієнта покриття ліквідністю за всіма валютами (LCR_{ВВ}) та в іноземній валюті (LCR_{ІВ}) (нормативні значення – не менше 100%), з 2022 року норматив короткострокової ліквідності (Н6) (нормативне значення – не менше 60%) не розраховується, натомість запроваджено норматив коефіцієнта чистого стабільного фінансування (NSFR) (нормативне значення до 01.01.2024 – не менше 90%, після 01.01.2024 – не менше 100%) [10] (табл. 3). За даними табл. 2.3 можемо зауважити, що за перший рік повномасштабного вторгнення банківській системі вдалось повернути втрачену у перші місяці 2022 року ліквідність.

Основним фактором, що підтримував функціонування банківської системи без значних

Таблиця 3

Показники ліквідності банківської системи України [10]

Найменування показника	Станом на 01.01					Відхилення, %			
	2020	2021	2022	2023	2024	2021/2020	2022/2021	2023/2022	2024/2023
Кількість діючих банків, од.	75	74	71	67	63	-1,33	-4,05	-5,63	-5,97
Середнє значення LCR _{ВВ} по банківській системі, %	481,07	449,54	464,06	1516,19	2377,20	-6,55	3,23	226,72	56,79
Середнє значення LCR _{ІВ} по банківській системі, %	552,05	2989,72	381,11	868,82	769,52	441,57	-87,25	127,97	-11,43
Норматив короткострокової ліквідності (Н6), %	94,35	86,82	89,13	-	-	-7,98	2,66	-	-
Середнє значення NSFR по банківській системі, %	-	-	222,23	238,06	350,20	-	-	7,12	47,11

втрата є високий рівень короткострокової ліквідності. Зрозуміло, що вона значно збільшилася завдяки емісійному фінансуванню державного бюджету та міжнародній допомозі. Проте варто також враховувати, що банки могли втримати ліквідність на певному рівні завдяки обмеженню кредитування та фактичному зберіганню більше активів у легкорезалізованій формі для покриття можливих втрат.

Стрімка динаміка нормативу коефіцієнта чистого стабільного фінансування (NSFR) по банківській системі говорить, що цей показник стрімко зростає. Станом на 01.01.2024 він становить 350,20% по банківській системі загалом, що на 47,11% більше за попередній період, що значно перевищує нормативне значення та доводить існування профіциту ліквідності у банківській системі.

Тож, у 2024 році однією з головних проблем залишається надлишок ліквідності, який, Національний банк України планує скоротити шляхом введення нових вимог до обов'язкового резервування.

Наступним ризиком фінансової стійкості банківської галузі є ризик прибутковості, який за даними Звіту про фінансову стабільність [7–9] є найменшим – 1, що також підтверджується позитивною динамікою показників прибутковості та рентабельності, які досягли довоєнного рівня, а подекуди й перевищили його (табл. 4).

За результатами оцінки стійкості банків у 2023 році, виявлено, що загалом банківська система має високий запас міцності, а більшість банків – достатній капітал. За підсумками 2023 року лише 7 з 63 платоспроможних банків були збитковими, сукупний збиток становив 245 млн грн. Попри це ризик прибутковості перебуває на історично найнижчому рівні. Банки продовжують бути прибутковим завдяки високим чистим процентним дохо-

дам, незначним відрахуванням в резерви за кредитними збитками та значній операційній ефективності.

Тож, значне підвищення показників прибутковості та рентабельності у 2024 році свідчить про те, що банківська система України змогла подолати збитки, яких зазнала на початку війни, і наразі має значний запас фінансової стійкості для розширення кредитування та підтримки поступового відновлення економіки. Окрім цього, прибутковість банків створює умови для подальшого впровадження вимог до достатності капіталу відповідно до стандартів Європейського Союзу [12]. Зокрема, з початку 2024 року банки враховують 100% операційного ризику при розрахунку капітальних потреб. Після трирічної перерви у травні 2024 року поновлено обчислення цього ризику на основі актуальної фінансової звітності. У результаті дії цих чинників потреба банків у капіталі для покриття операційного ризику зросла у 4 рази порівняно з кінцем 2023 року. Його частка в загальних ризикозважених активах банків сягла близько третини.

Варто також відзначити, що банки успішно подолали осінньо-зимовий період 2022-2023 та 2023-2024 років із відключеннями електроенергії, забезпечивши безперервність своєї діяльності. Під час повномасштабної війни та спричиненої нею кризи вони оптимізували витрати на мережу, одночасно забезпечивши максимальну доступність послуг. Від початку 2022 року було закрито кожен п'ятий структурний підрозділ банків, що складає майже 1,5 тис. відділень. Найбільше скорочення відбулося у банків іноземних груп – на 27%, найменше – у банків із приватним капіталом (на 19%). Попри ці скорочення, банки продовжують забезпечувати повноцінну роботу своїх відділень, незважаючи на операційні труднощі. Банки створили мережу чергових відді-

Таблиця 4

Показники прибутковості та рентабельності банківської системи України [10]

№ з/п	Найменування показника	Станом на 01.01					Відхилення, %			
		2020	2021	2022	2023	2024	2021/2020	2022/2021	2023/2022	2024/2023
1.	Чистий прибуток (збиток) банківської системи України, млн грн	58356	3972	77376	21921	82835	-31,92	94,77	-71,67	277,88
2.	Рентабельність активів (ROA), %	4,26	2,44	4,09	1,04	3,24	-42,72	67,62	-74,57	211,54
3.	Рентабельність капіталу (ROE), %	33,45	19,22	35,08	9,68	30,26	-42,54	82,52	-72,41	212,60

лень, здатних функціонувати під час тривалих відключень електроенергії – «Power Banking». У 2023 році мережа налічувала понад 2 тис. відділень 61 банку, що становить близько 45% від усіх структурних підрозділів. Зрозуміло, що криза зумовлює збільшення збитків від операційної діяльності. За результатами опитування [13], 60 банків зазначають, що зазнали ненульових втрат саме від операційного ризику. Проте вже станом на початок 2024 року зафіксовано зменшення обсягу збитків від цього виду ризику майже втричі порівняно з попереднім періодом. Частково така тенденція пов'язана із тим, що з плином часу банки перестають враховувати певну частину своїх витрат як збитки від операційного ризику, адже вони стали постійною складовою діяльності. Тобто, витрати, які вважались негативним наслідком реалізації операційного ризику (наприклад, витрати на забезпечення автономної діяльності відділень, недоотримані доходи через зниження попиту на окремі послуги), наразі включаються до регулярних операційних витрат.

З метою зменшення ризиків регулятором було визначено вимоги, які вводяться з серпня 2024 року, відповідно банки повністю покривають капіталом основні ризики: кредитний, ринковий та операційний, а також переходять на нову структуру регулятивного капіталу [12]. Так як забезпечення стійкої прибутковості сприяє стабільному зростанню капіталу банків – це дозволяє Національному банку України впроваджувати регуляторні вимоги згідно з європейськими стандартами. Для того щоб банки мали достатньо часу на адаптацію до нових вимог, Національний банк України запровадив перехідні положення. Ці нововведення підвищують здатність банків протистояти неочікуваним збиткам та різним видам суттєвих ризиків.

Висновки. Аналіз ризиків роботи банківського сектору України в умовах війни та макроекономічної нестабільності виявив кілька важливих аспектів, які суттєво впливають на стабільність банківської системи.

Зокрема, війна та руйнування енергетичної інфраструктури призвели до зростання макроекономічних ризиків, що створює додатковий тиск на фінансові установи. Однак завдяки ефективному управлінню ризиками, зокрема через реструктуризацію кредитів, дотримання нормативів та активній підтримці з боку Національного банку України, банківська система змогла зберегти фінансову стійкість. Незважаючи на значні економічні труднощі, позитивна динаміка у зниженні кредитних ризиків та покращення внутрішнього корпоративного управління дозволяє банкам адаптуватися до складних умов. Проте високий рівень непрацюючих кредитів (NPL) та макроекономічна нестабільність залишаються важливими проблемами, які потребують подальшої уваги. У цих умовах ключовим завданням є забезпечення достатності капіталу банківських установ для операційної спроможності, стабільності валютного ринку, ефективного управління ліквідністю та прибутковістю банківської системи, що сприятимуть збереженню фінансової стійкості банківської галузі в умовах тривалих викликів.

Проведений аналіз ризиків фінансової стійкості банківської галузі показав сильні і слабкі сторони банківського сектору, які можна зміцнити ефективними рішеннями регулятора (наразі відновлено інструмент аналізу ризиків банківського сектору, який використовують більшість центробанків – проведення оцінки стійкості банків і банківської системи [14]) та посилюючи функцію ризик-менеджменту (рекомендації щодо інструментарію: аналітика даних, статистичні моделі, роботизація банківських процесів, стрес-тестування ризиків, контроль лімітів фінансових ризиків, чіткий розподіл прав, обов'язків та відповідальності між органами управління та структурними підрозділами комерційного банку, відокремлення процесів виявлення та оцінки ризиків від процесів їх прийняття) на рівні банківських установ, щоб банківські установи та банківська галузь й надалі могли успішно відповідати на наявні та потенційні виклики.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ:

1. Шульга Н. П. Інтегрована система управління ризиками банку: монографія. Н. П. Шульга, В. І. Міщенко, Л. Л. Анісімова та ін.; за заг. ред. Н. П. Шульги. Київ : Київ. нац. торг.-екон. ун-т, 2018. 440 с.
2. Система ризик-менеджменту в банках: теоретичні та методологічні аспекти: монографія. За ред. В. В. Коваленко. Одеса : ОНЕУ, 2017. 304 с.
3. Управління ризиками банків: монографія у 2 томах. А. О. Єпіфанов, Т. А. Васильєва, С. М. Козьменко та ін.; за ред. д-ра екон. наук, проф. А. О. Єпіфанова і д-ра екон. наук, проф. Т. А. Васильєвої. Суми : ДВНЗ «УАБС НБУ», 2012. 283 с.

4. Примостка Л. О. Управління банківськими ризиками: навч. посіб. Л. О. Примостка, М. П. Чуб, Г. Т. Карчева; за ред. д-ра екон. наук, проф. Л. О. Примостки. Київ: КНЕУ, 2010. 600 с.
5. Федішин М.П., Жаворонок А.В., Ковальчук Н.О. Аналітична оцінка фінансової стійкості та стабільності банківської системи України на основі індикаторів. *Проблеми системного підходу в економіці*. 2019. № 6 (74). Частина 3. С. 83-88. DOI: <https://doi.org/10.32782/2520-2200/2019-6-59>
6. Про затвердження Положення про організацію системи управління ризиками в банках України та банківських групах: Постанова Правління НБУ № 64 від 11.06.2018. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/v0064500-18#Text> (дата звернення: 21.11.2024)
7. Звіт про фінансову стабільність, червень 2024 року: Національний банк України. URL: <https://bank.gov.ua/ua/news/all/zvit-pro-finansovu-stabilnist-cherven-2024-roku> (дата звернення: 21.11.2024)
8. Звіт про фінансову стабільність, червень 2023 року: Національний банк України. URL: <https://bank.gov.ua/ua/news/all/zvit-pro-finansovu-stabilnist-cherven-2023-roku> (дата звернення: 21.11.2024)
9. Звіт про фінансову стабільність, червень 2022 року: Національний банк України. URL: <https://bank.gov.ua/ua/news/all/zvit-pro-finansovu-stabilnist-cherven-2022-roku> (дата звернення: 21.11.2024)
10. Наглядова статистика: Національний банк України. URL: <https://bank.gov.ua/ua/statistic/supervision-statist> (дата звернення: 11.11.2024)
11. Федішин М. П., Слусаряк М. М. Технологія управління ліквідністю банківських установ: теоретичний аспект *Економіка та суспільство: електронне наукове фахове видання*. 2018. № 16. С. 840–846. URL: <http://economyandsociety.in.ua/journal-16/23-stati-16/2081-fedishin-m-p-slusaryak-m-m> (дата звернення: 17.11.2024)
12. Банківська система успішно перейшла на нову структуру капіталу: Національний банк України. URL: <https://bank.gov.ua/ua/news/all/bankivska-sistema-uspishno-pereyshla-na-novu-strukturu-kapitalu> (дата звернення: 21.11.2024)
13. Опитування про системні ризики фінансового сектору: Національний банк України. URL: <https://bank.gov.ua/ua/news/all/otsinki-stiykosti-finansovogo-sektoru-do-negativnih-podiy-vje-protyagom-roku-perebuvayut-na-visokomu-rivni-opituvannya-pro-sistemni-riziki> (дата звернення: 21.11.2024)
14. Концепція оцінки стійкості банків і банківської системи в 2025 році. URL: https://bank.gov.ua/admin_uploads/article/Stability_assessment_pr_2025.pdf?v=10 (дата звернення: 26.11.2024)

REFERENCES:

1. Shulga N. P. *Intehrovana systema upravlinnia ryzykamy banku : monohrafiia [Integrated system of bank risk management: monograph]*. N. P. Shulga, V. I. Mishchenko, L. L. Anisimova and others; ed. by N. P. Shulga. Kyiv: Kyiv National Trade and Economics University, 2018. 440 p.
2. Kovalenko V. *Systema ryzyk-menedzhmentu v bankakh: teoretychni ta metodolohichni aspekty: monohrafiia [Risk management system in banks: theoretical and methodological aspects: monograph]*. Odesa: ONEU. 2017. 304 p.
3. *Upravlinnia ryzykamy bankiv: monohrafiia u 2 tomakh. [Management of bank risks: a monograph in 2 volumes]* A. O. Yepifanov, T. A. Vasylieva, S. M. Kozmenko ta in.; za red. d-ra ekon. nauk, prof. A. O. Yepifanova i d-ra ekon. nauk, prof. T. A. Vasylievoi. Sumy : DVNZ «UABS NBU», 2012. 283 s.
4. *Upravlinnia bankivskymu ryzykamy: pidruchnyk. [Banking Risk Management: Textbook]*. L. O. Prymostka, I. V. Krasnova, V. V. Lavreniuk, etc. Kyiv: KNEU, 2018. 535p.
5. Fedyshyn M.P., Zhavoronok A.V., Kovalchuk N.O. (2019) *Analitychna otsinka finansovoi stiikosti ta stabilnosti bankivskoi systemy Ukrainy na osnovi indykatoriv [Analytical assessment of the financial stability and stability of the banking system of Ukraine based on indicators]. Problemy systemnoho pidkhodu v ekonomitsi – Problems of the systemic approach in economics*. Vol. 6 (74), pp. 83–88/ DOI: <https://doi.org/10.32782/2520-2200/2019-6-59>
6. *Pro zatverdzhennia Polozhennia pro orhanizatsiiu systemy upravlinnia ryzykamy v bankakh Ukrainy ta bankivskykh hrupakh: Postanova Pravlinnia NBU № 64 vid 11.06.2018.* URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/v0064500-18#Text> (accessed November 21, 2024)
7. *Zvit pro finansovu stabilnist.* Natsionalnyi bank Ukrainy. June 2024 [Official website of the National Bank of Ukraine], available at: <https://bank.gov.ua/ua/news/all/zvit-pro-finansovu-stabilnist-cherven-2024-roku> (accessed November 21, 2024)
8. *Zvit pro finansovu stabilnist.* Natsionalnyi bank Ukrainy. June 2023 [Official website of the National Bank of Ukraine], available at: <https://bank.gov.ua/ua/news/all/zvit-pro-finansovu-stabilnist-cherven-2023-roku> (accessed November 21, 2024)
9. *Zvit pro finansovu stabilnist.* Natsionalnyi bank Ukrainy. June 2022 [Official website of the National Bank of Ukraine], available at: <https://bank.gov.ua/ua/news/all/zvit-pro-finansovu-stabilnist-cherven-2022-roku> (accessed November 21, 2024)

10. Nahliadova statystyka. Ofitsiinyi sait Natsionalnoho banku Ukrainy [Official website of the National Bank of Ukraine], available at: <https://bank.gov.ua/ua/statistic/supervision-statist> (accessed November 11, 2024)
11. Fedyshyn M. P., Slusariak M. M. (2018) Tekhnolohiia upravlinnia likvidnistiu bankivskykh ustanov: teoretychnyi aspekt [Technology of liquidity management of banking institutions: theoretical aspect]. *Ekonomika ta suspilstvo: elektronne naukove fakhove vydannia – Economy and society: electronic scientific professional publication*. Mukachevo: Mukachivskiy derzhavnyi universytet. № 16. P. 840–846. Available at: <http://economyandsociety.in.ua/journal-16/23-stati-16/2081-fedishin-m-p-slusaryak-m-m> (accessed November 17, 2024)
12. Bankivska sistema uspishno pereishla na novu strukturu kapitalu: Natsionalnyi bank Ukrainy [Official website of the National Bank of Ukraine], available at: <https://bank.gov.ua/ua/news/all/bankivska-sistema-uspishno-pereyshla-na-novu-strukturu-kapitalu> (accessed November 21, 2024)
13. Opytuvannia pro systemni ryzyky ryzyky finansovoho sektoru: Natsionalnyi bank Ukrainy [Official website of the National Bank of Ukraine], available at: <https://bank.gov.ua/ua/news/all/otsinky-stiykosti-finansovogo-sektoru-do-negativnih-podiy-vje-protyagom-roku-perebuyayut-na-visokomu-rivni--opituvannya-pro-sistemni-riziki> (accessed November 21, 2024)
14. Kontsepsiia otsinky stiykosti bankiv i bankivskoi systemy v 2025 rotsi [Official website of the National Bank of Ukraine], available at: https://bank.gov.ua/admin_uploads/article/Stability_assessment_pr_2025.pdf?v=10 (accessed November 26, 2024)